

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen

Socialvårdsbyrån, S2

Närvarande

KS - MP - NF - TA - MN

Frånvarande

CG - WV

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Katrin Sjögren

Föredragande

Minister

Mats Perämaa

Protokollförelse

Jurist

Salome Saar

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 1

Språkliga brister i lagar och förarbeten inom socialvårdens område, synpunkter på SHM:s brev av 2.4.2019 (dnr STM/4708/2018)

ÅLR 2018/7825

76 S2

Landskapsregeringen har i brev av den 15 november 2018, **bilaga 1 S219P01**, och i brev av den 20 december 2018, **bilaga 2 S219P01**, uppmärksammat bland annat social- och hälsovårdsministeriet på en rad omfattande diskrepanser mellan de finsk- och svenskspråkiga versionerna av en viss lagtext och/eller regeringsproposition.

Landskapsregeringen har fått två svar av social- och hälsovårdsministeriet. I svaret av den 19 november 2018, **bilaga 3 S219P01**, konstaterar social- och hälsovårdsministeriet att det är den finskspråkiga versionen som är den rätta, att man ska följa den finskspråkiga lydelsen tills den svenskspråkiga lagtexten har korrigerats och att den finskspråkiga versionen är i enlighet med vad lagstiftaren har avsett.

I det utförligare svaret av social- och hälsovårdsministeriet av den 2 april 2019, **bilaga 4 S219P01**, beskriver ministeriet processen hur översättningsfelen uppkom och vad som har gjorts eller ska göras för att rätta till felen. Felet i 42 h § 2 mom. i lagen angående specialomsorger för utvecklingsstörda (FFS 519/1977) rättades genom en rättelseskrivning till Officiella tidningen, och rättelsen publicerades den 11 mars 2019 i Finlex. 42 l § 1 mom. i samma lag kan inte rättas på ett dylikt sätt, eftersom felet inte är av teknisk karaktär, utan felet ska rättas till genom att bereda en regeringsproposition och överlämna den till riksdagen så snart som möjligt.

Landskapsregeringen ser positivt på att social- och hälsovårdsministeriet har analyserat översättningsprocessen. Landskapsregeringen ser också positivt på att rättelser redan gjorts eller kommer att göras inom en snar framtid. Landskapsregeringen framhåller vidare vikten av att det

etableras arbetssätt som säkerställer att detta inte händer igen.

Landskapsregeringen delar dock inte ministeriets uppfattning om att det är den finskspråkiga lagversionen som uttrycker lagstiftarens avsikt. Den här tolkningen strider mot grundlagen 17 och 79 §, språklagen 30–31 § och lagen om Finlands författningssamling 11 §. En språkversion går inte före den andra, förutom i fall av översättningar av lagar till samiska, där ursprungliga språkversionen (finska eller svenska) går före den samiska versionen i osäkra fall.

Språket utgör grunden för den åländska självstyrelsen. Det framgår av den mellan Finland och Sverige ingångna s.k. Ålandsöverenskommelsen av den 27 juni 1921 att Finland ska säkerställa och garantera Ålandsöarnas befolkning bevarandet av dess svenska språk, kultur och lokala traditioner. Enligt 36 § i självstyrelselagen för Åland är landskapet Åland enspråkigt svenskt. Ämbetspråket i stats-, landskaps-, och kommunalförvaltningen är svenska. Enligt 38 § samma lag är skriftväxlingspråket svenska.

Myndigheterna på Åland tillämnar således de svenskspråkiga lagarna och de svenskspråkiga förarbetena till dessa. Om språkversionerna inte har samma innebörd innebär detta att rättstillämpningen blir olika. Landskapsregeringen anser att eftersom det krävs en regeringsproposition för att rätta till felet i 42 1 § 1 mom. kan man före lagändringen gjorts inte tolkningsvägen frångå lagens ordalydelse.

En tolkning som innebär att den finskspråkiga versionen går före den svenskspråkiga versionen är ohållbar, särskilt med tanke på den åländska självstyrelsen och Finlands internationella förpliktelser gentemot Åland. Landskapsregeringen vidhåller sin uppfattning om att lagstiftarens vilja är språkneutral och att myndigheterna på Åland handlar korrekt då de tillämnar den svenskspråkiga lagstiftningen eftersom detta är den enda språkversionen som de kan tillämpa.

Att försätta befolkningen på Åland i en situation där det krävs kunskaper i finska för att följa och tillämpa de bestämmelser statsmakten avser ska gälla på Åland, i stöd av självstyrelselagen, strider både mot självstyrelselagen och den ovan nämnda Ålandsöverenskommelsen.

Beslutet sänds till social- och hälsovårdsministeriet, justitiekanslern, justitieombudsmannen, justitieministeriet, utrikesministeriet, riksdagens kansli, svenska Finlands folkting, självstyrelsepolitiska nämnden och Sveriges generalkonsulat i Mariehamn.

Protokoll fört vid pleniföredragningSocial- och miljöavdelningen
Socialvårdsbyrån, S2

Närvarande	Frånvarande	Justerat
KS - CG - MP - MN - WV	NF - TA	
Ordförande	Föredragande	Protokollförare
Lantråd	Minister	Vik. jurist
Katrin Sjögren	Wille Valve	Salome Saar
.....

Ärende/Dnr/Exp.	Beslut
-----------------	--------

Nr 1Språkliga brister i lagar och förarbeten
inom socialvårdens område**ÅLR 2018/7825**

100 S2

Landskapsregeringen har i sitt arbete i ett flertal fall uppmärksammat omfattande diskrepanser i den finsk- och svenskspråkiga versionen av en viss lagtext och/eller regeringsproposition.

De här avvikelserna i text är allvarliga, eftersom de kan orsaka skillnader i förståelse, tolkning och användning.

Lagar jämte regeringspropositioner samt utkast till lagar jämte detaljmotiveringar där de här problemen förekommer och har uppmärksammats av landskapsregeringen är socialvårdslagen (FFS 1301/2014), lag om klienthandlingar inom socialvården (FFS 254/2015), utkastet till klient- och patientlag (6.7.2018), utkastet till barnskyddslag (6.7.2018) samt lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977). Det bör poängteras att en systematisk granskning av alla de ovannämnda lagarna och propositionstexterna inte har gjorts, varför det inte kan uteslutas att problemen är flera än de nu observerade.

Relevant lagstiftning

Självstyrelselagen (ÅFS 1991:71, Sjl) för Åland utgör ett undantag från finländska språkbestämmelser. Genom självstyrelselagen garanteras Ålands status som ett enspråkigt svenskt landskap, vilket är ett undantag från både språklagen och grundlagen i språkligt avseende. Redan tidigare, i Ålandsöverenskommelsen från 1921, har man säkerställt och garanterat den åländska befolkningen bevarandet av bl.a. språket. När man betraktar Finlands och Ålands förhållande till varandra utgör uttryckligen språket en viktig del av samspelet.

Trots det ovannämnda är vissa finländska språkbestämmelser av intresse. Enligt 17 § 1 mom. i Finlands grundlag (FFS 731/1999) är Finlands nationalspråk finska och svenska. 2 mom. fortsätter med att konstatera att

det allmänna ska tillgodose landets finsk- och svenskspråkiga befolknings samhällsliga behov enligt lika grunder. I 79 § 4 mom. i grundlagen konstateras att lagarna stiftas och publiceras på finska och svenska. RP 1/1998 rd utvecklar momentet genom att konstatera de finsk- och svenskspråkiga lagtexternas lika giltighet.

I Slaf 1/2017 (Svenskt lagspråk i Finland) specificeras ovannämnda 79 § 4 mom. i grundlagen genom att konstatera att ”[d]et betyder att båda språkversionerna är autentiska och att de är lika giltiga eller, som man förr uttryckte saken, äger lika vitsord. Den svenska texten är alltså i princip inte en översättning i den meningen att den finska texten automatiskt skulle ha tolkningsföreträde.”. Det här är beskrivande för situationen i Finland – språkversionerna är juridiskt sett likvärdiga, men det förefaller som om man ger den finskspråkiga versionen tolkningsföreträde.

Konsekvenserna av bristerna

Om stiftande och publicering av lagar på finska och svenska stadgas i grundlagen, språklagen och i lagen om Finlands författningssamling. Genom att anse att båda språkversionerna av lagarna är autentiska och likvärdiga så konstaterar man indirekt att lagarna ska ha samma innehåll. Denna självklarhet konstateras inte uttryckligen och skilt i lagtexterna eller i regeringspropositionerna inom rättsområdet.

Rättsosäkerheten som uppstår i och med att den finskspråkiga och den svenskspråkiga lydelsen av socialvårdslagen samt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda är olika till sitt innehåll är grav. RP 345/2014 till lag om klienthandlingar inom socialvården har så många diskrepanser mellan språkversionerna att man delvis får helt annan information på finska än på svenska. Landskapsregeringen betonar att det är en självklarhet att man ska kunna lita på den svenskspråkiga lydelsen av lagar och regeringspropositioner.

I sitt beslut (dnr OKV/178/1/2017) nämner justitiekanslern att man i lagberedningsprocessen strävar efter att förverkliga möjligheten att delta i lagberedningen, att hörandet ska ha reell betydelse under beredningen samt att målsättningen är att nationalspråken ska behandlas lika. Beaktande de språkliga bristerna i *utkastet* till klient- och patientlag samt i *utkastet* till barnskyddslag, kan man starkt ifrågasätta om det här uppfylls. Om utkast till lag har olika innehåll beroende på språkversion leder det här också till att de yttranden som avges baserar sig på ett icke-överensstämmande innehåll, och därmed till att remissförfarandet förfelas.

Utgångspunkten för landskapsregeringen är, mot bakgrund av det ovan sagda, att landskapet ska kunna lita på att lagtexter i Finland, oberoende av behörighetsfördelning och nationalspråk, är lika till sitt innehåll. Likaså ska lagförslag på remiss vara lika till sitt innehåll på finska och svenska, så att remissförfarandet behandlar båda nationalspråken lika.

Den rättsosäkerhet som är en konsekvens av det ovan beskrivna är oacceptabel. På Åland följer man den svenskspråkiga textens lydelse. Landskapsregeringen ser det som mycket oroväckande att man i flera fall inte upptäcker brister då man endast läser den svenskspråkiga texten. Ett bra exempel utgör lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. 42 h § 2 mom. och 42 l § 1 mom. har delvis olika

lydelser på finska och på svenska. Då detaljmotiveringen på respektive språk i dessa fall stöder lagtexten, upptäcks bristerna endast genom en jämförelse av språkversionerna.

Denna rättsliga (bl.a. grundlagen 17 § samt 79 §, språklagen 30—31 §, lagen om Finlands författningssamling 11 §) och sedvanerättsliga självklarhet om lagars och förarbetens lika innehåll oberoende av nationalspråk, vilken är en grund för språkversionernas autentiskhet samt lika giltighet, uppfylls inte. Landskapsregeringen konstaterar att rättssäkerheten kräver att de existerande bristerna åtgärdas och att den här typen av fel och brister inte ska förekomma i framtida lagförslag och lagar.

Beslutet sänds till social- och hälsovårdsministeriet, riksdagsledamot Mats Löfström, Finlands riksdag, justitieministeriet, justitiekanslersämbetet, Folktinget, språkrådets sekreterare Niclas Slotte, generalsekreterare, språkrättsråd Corinna Tammenmaa och Självstyrelsepolitiska nämnden.

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen

Socialvårdsbyrån, S2

Närvarande

KS - CG - MP - NF - MN - WV

Frånvarande

TA

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Katrin Sjögren

Föredragande

Minister

Wille Valve

Protokollförelse

Vik. jurist

Salome Saar

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 2

Språkliga brister i lagar och
förarbeten inom socialvårdens
område, synpunkter på SHM:s brev
av 19.11.2018 (Dnr STM/4708/2018).

ÅLR 2018/7825

113 S2

Landskapsregeringen har i brev av den 15 november 2018, **bilaga 1 S218P02**, uppmärksammat social- och hälsovårdsministeriet på en rad omfattande diskrepanser i den finsk- och svenskspråkiga versionen av en viss lagtext och/eller regeringsproposition. De här avvikelserna i text är allvarliga, eftersom de kan orsaka skillnader i förståelse, tolkning och användning. Det är också fråga om sådan lagstiftning som hör till rikets lagstiftningsbehörighet på Åland, och därmed tillämpas även på Åland. Felen har hittats i lagstiftningen om administrativa ingrepp i den personliga friheten vilket hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

I ett svar av den 19 november 2018, **bilaga 2 S218P02**, konstaterar social- och hälsovårdsministeriet att det är den finskspråkiga versionen som är den rätta i enlighet med vad lagstiftaren avsett. Det är enligt ministeriet den finskspråkiga lydelsen man ska följa tills den svenskspråkiga lagtexten har korrigerats. Sådana här misstag bör enligt ministeriet rättas omedelbart.

Landskapsregeringen delar inte ministeriets uppfattning utan anser att det är den svenskspråkiga versionen som ska tillämpas på Åland oavsett om de finskspråkiga och svenskspråkiga versionerna är likalydande eller inte. Det är inte landskapsmyndigheternas ansvar att jämföra de två språkversionerna mot varandra för att veta vilken av dem som ska tillämpas. Ett sådant förfarande strider mot den internationellt förankrade självstyrelsens anda och mening. I det fall riket har lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen för Åland är det riksmyndigheternas skyldighet att se till att den svenskspråkiga versionen av lagstiftningen kan tillämpas på det enspråkigt svenska Åland.

Språket utgör grunden för den åländska självstyrelsen. Det framgår av den mellan Finland och Sverige ingångna s.k. Ålandsöverenskommelsen av den 27 juni 1921 att Finland ska säkerställa och garantera Ålandsöarnas befolkning bevarandet av dess svenska språk, kultur och lokala traditioner. Enligt 36 § i självstyrelselagen för Åland är landskapet Åland enspråkigt svenskt. Ämbetspråket i stats-, landskaps-, och kommunalförvaltningen är svenska. Enligt 38 § samma lag är skriftväxlingsspråket svenska.

Enligt grundlagens 17 § 1 mom. är Finlands nationalspråk finska och svenska. Av 2 mom. framgår att det allmänna ska tillgodose landets finsk- och svenskspråkiga befolknings samhälleliga behov enligt lika grunder. Vidare framgår av grundlagens 79 § 4 mom. att lagarna stiftas och publiceras på finska och svenska. Av regeringens proposition till riksdagen med förslag till ny Regeringsform för Finland (nr 1/1998 rd) framgår att de finsk- och svenskspråkiga lagtexterna har lika giltighet. Enligt landskapsregeringens uppfattning är lagstiftarens vilja språkneutral, dvs den finskspråkiga versionen kan inte ha tolkningsföreträde.

Landskapsregeringen förväntar sig att social- och hälsovårdsministeriet redogör för vilka åtgärder de avser att vidta och samtidigt ge myndigheterna instruktioner hur de ska hantera situationen.

Dokumentnamn	Nr	Sidnr
BESLUT	100 S2	1 (4)
Datum	Dnr	
15.11.2018	ÅLR 2018/7825	

Enligt sändlista

Kontaktperson
Salome Saar, tel. (0)18 25268

Ärende
**SPRÅKLIGA BRISTER I LAGAR OCH
FÖRARBETEN INOM SOCIALVÅRDENS
OMRÅDE**

Landskapsregeringen har i sitt arbete i ett flertal fall uppmärksammat omfattande diskrepanser i den finsk- och svenskspråkiga versionen av en viss lagtext och/eller regeringsproposition.

De här avvikelserna i text är allvarliga, eftersom de kan orsaka skillnader i förståelse, tolkning och användning.

Lagar jämte regeringspropositioner samt utkast till lagar jämte detaljmotiveringar där de här problemen förekommer och har uppmärksammats av landskapsregeringen är socialvårdslagen (FFS 1301/2014), lag om klienthandlingar inom socialvården (FFS 254/2015), utkastet till klient- och patientlag (6.7.2018), utkastet till barnskyddslag (6.7.2018) samt lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977). Det bör poängteras att en systematisk granskning av alla de ovannämnda lagarna och propositionstexterna inte har gjorts, varför det inte kan uteslutas att problemen är flera än de nu observerade.

Relevant lagstiftning

Självstyrelselagen (ÅFS 1991:71, Sjl) för Åland utgör ett undantag från finländska språkbestämmelser. Genom självstyrelselagen garanteras Ålands status som ett enspråkigt svenskt landskap, vilket är ett undantag från både språklagen och grundlagen i språkligt avseende. Redan tidigare, i Ålandsöverenskommelsen från 1921, har man säkerställt och garanterat den åländska befolkningen bevarandet av bl.a. språket. När man betraktar Finlands och Ålands förhållande till varandra utgör uttryckligen språket en viktig del av samspelet.

Trots det ovannämnda är vissa finländska språkbestämmelser av intresse. Enligt 17 § 1 mom. i Finlands grundlag (FFS 731/1999) är Finlands nationalspråk finska och svenska. 2 mom. fortsätter med att konstatera att det allmänna ska tillgodose landets finsk- och svenskspråkiga befolknings samhälleliga behov enligt lika grunder. I 79 § 4 mom. i

grundlagen konstateras att lagarna stiftas och publiceras på finska och svenska. RP 1/1998 rd utvecklar momentet genom att konstatera de finsk- och svenskspråkiga lagtexternas lika giltighet.

I Slaf 1/2017 (Svenskt lagspråk i Finland) specificeras ovannämnda 79 § 4 mom. i grundlagen genom att konstatera att "[d]et betyder att båda språkversionerna är autentiska och att de är lika giltiga eller, som man förr uttryckte saken, äger lika vitsord. Den svenska texten är alltså i princip inte en översättning i den meningen att den finska texten automatiskt skulle ha tolkningsföreträde.". Det här är beskrivande för situationen i Finland – språkversionerna är juridiskt sett likvärdiga, men det förefaller som om man ger den finskspråkiga versionen tolkningsföreträde.

Konsekvenserna av bristerna

Om stiftande och publicering av lagar på finska och svenska stadgas i grundlagen, språklagen och i lagen om Finlands författningssamling. Genom att anse att båda språkversionerna av lagarna är autentiska och likvärdiga så konstaterar man indirekt att lagarna ska ha samma innehåll. Denna självklarhet konstateras inte uttryckligen och skilt i lagtexterna eller i regeringspropositionerna inom rättsområdet.

Rättsosäkerheten som uppstår i och med att den finskspråkiga och den svenskspråkiga lydelsen av socialvårdslagen samt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda är olika till sitt innehåll är grav. RP 345/2014 till lag om klienthandlingar inom socialvården har så många diskrepanser mellan språkversionerna att man delvis får helt annan information på finska än på svenska. Landskapsregeringen betonar att det är en självklarhet att man ska kunna lita på den svenskspråkiga lydelsen av lagar och regeringspropositioner.

I sitt beslut (dnr OKV/178/1/2017) nämner justitiekanslern att man i lagberedningsprocessen strävar efter att förverkliga möjligheten att delta i lagberedningen, att hörandet ska ha reell betydelse under beredningen samt att målsättningen är att nationalspråken ska behandlas lika. Beaktande de språkliga bristerna i *utkastet* till klient- och patientlag samt i *utkastet* till barnskyddslag, kan man starkt ifrågasätta om det här uppfylls. Om utkast till lag har olika innehåll beroende på språkversion leder det här också till att de yttranden som avges baserar sig på ett icke-överensstämmande innehåll, och därmed till att remissförfarandet förfelas.

Utgångspunkten för landskapsregeringen är, mot bakgrund av det ovan sagda, att landskapet ska kunna lita på att lagtexter i Finland, oberoende av behörighetsfördelning och nationalspråk, är lika till sitt innehåll. Likaså ska lagförslag på remiss vara lika till sitt innehåll på finska och svenska, så att remissförfarandet behandlar båda nationalspråken lika.

Den rättsosäkerhet som är en konsekvens av det ovan beskrivna är oacceptabel. På Åland följer man den svenskspråkiga textens lydelse. Landskapsregeringen ser det som mycket oroväckande att man i flera fall inte upptäcker brister då man endast läser den svenskspråkiga texten. Ett bra exempel utgör lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. 42 h § 2 mom. och 42 l § 1 mom. har delvis olika lydelser på finska och på svenska. Då detaljmotiveringen på respektive

språk i dessa fall stöder lagtexten, upptäcks bristerna endast genom en jämförelse av språkversionerna.

Denna rättsliga (bl.a. grundlagen 17 § samt 79 §, språklagen 30—31 §, lagen om Finlands författningssamling 11 §) och sedvanerättsliga självklarhet om lagars och förarbetens lika innehåll oberoende av nationalspråk, vilken är en grund för språkversionernas autentiskhet samt lika giltighet, uppfylls inte. Landskapsregeringen konstaterar att rättssäkerheten kräver att de existerande bristerna åtgärdas och att den här typen av fel och brister inte ska förekomma i framtida lagförslag och lagar.

Beslutet sänds till social- och hälsovårdsministeriet, riksdagsledamot Mats Löfström, Finlands riksdag, justitieministeriet, justitiekanslersämbetet, Folktinget, språkrådets sekreterare Niclas Slotte, generalsekreterare, språkrättsråd Corinna Tammenmaa och Självstyrelsepolitiska nämnden.

Lantråd

Katrin Sjögren

Minister

Wille Valve

Sändlista:

Social- och hälsovårdsministeriet
Pb 33
00023 STATSRÅDET
E-post: viveca.rrhenius@stm.fi

Mats Löfström
00102 RIKSDAGEN
E-post: mats.lofstrom@riksdagen.fi

Registraturen
00102 RIKSDAGEN
E-post: kirjaamo@riksdagen.fi

Justitieministeriet
Pb 25
00023 STATSRÅDET
E-post: justitieministeriet@om.fi

Justitiekanslersämbetet
Pb 20
00023 STATSRÅDET
E-post: registratur@okv.fi

Folktinget
Snellmansgatan 13A
00170 HELSINGFORS
E-post: folktinget@folktinget.fi

Niclas Slotte, språkrådets sekreterare härst.
E-post: niclas.slotte@regeringen.ax

Corinna Tammenmaa, generalsekreterare, språkrättsråd
Justitieministeriet
Delegationen för språkärenden
Pb 25
00023 STATSRÅDET
E-post: corinna.tammenmaa@om.fi

Självstyrelsepolitiska nämnden
Ålands lagting
Pb 69
22101 MARIEHAMN

19.11.2018

Ålands landskapsregering
Social- och miljöavdelningen
Salome Saar
salome.saar@regeringen.ax
+358 18 25268

Referens

SVAR PÅ FRÅGAN OM ÖVERSÄTTNING AV LAG ANGÅENDE SPECIALOMSORGER OM UTVECKLINGSSTÖRDA

Bästa mottagare,

tack för ert meddelande. Ni informerar i ert meddelande om vissa skillnader i översättningarna i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977). Dessa skillnader hittas i lagens paragraf 42 h § 2 mom och 42 l § 1 mom. Skillnaderna handlar om ordet *och* på svenska och *tai* på finska samt ordet *vähintään* på finska som inte alls finns i den svenskspråkiga versionen. Ni önskar få veta vilken lydelse det är som ska följas.

Den finskspråkiga versionen är den som är rätt och som lagstiftaren har menat. Då är det den finskspråkiga lydelsen man ska följa tills den svenskspråkiga lagtexten har korrigerats. Enligt grundlagen är de svenskspråkiga och de finskspråkiga lydelserna av lag likvärdiga. Därför sådana här misstag bör rättas omedelbart.

Med tanke på den första skillnaden har man haft som syfte att skriva lydelsen på det sättet att det kommer fram att det alternativt är hälsa eller säkerhet som säkerställs. Ofta är det nog fråga om att båda dessa ärenden är hotade, men på lagens nivå är det meningen att skriva dem i form av alternativ.

Med tanke på den andra skillnaden har man haft som syfte att man minst varannan timme bedömer förutsättningarna på nytt. Detta betyder att man inte ska göra det varannan timme utan minst varannan timme. Det ska alltså göras så ofta som det behövs men minst varannan timme.

Vi beklagar dessa misstag och vidtar åtgärder för att rätta dem. Detta meddelande i varje fall som anvisning för att läsa lagens paragraf.

Med vänlig hälsning,

jurist

Kirsi-Maria Malmlund

19.11.2018

Ålands landskapsregering
Social- och miljöavdelningen
Salome Saar
salome.saar@regeringen.ax
+358 18 25268

Referens

SVAR PÅ FRÅGAN OM ÖVERSÄTTNING AV LAG ANGÅENDE SPECIALOMSORGER OM UTVECKLINGSSTÖRDA

Bästa mottagare,

tack för ert meddelande. Ni informerar i ert meddelande om vissa skillnader i översättningarna i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977). Dessa skillnader hittas i lagens paragraf 42 h § 2 mom och 42 l § 1 mom. Skillnaderna handlar om ordet *och* på svenska och *tai* på finska samt ordet *vähintään* på finska som inte alls finns i den svenskspråkiga versionen. Ni önskar få veta vilken lydelse det är som ska följas.

Den finskspråkiga versionen är den som är rätt och som lagstiftaren har menat. Då är det den finskspråkiga lydelsen man ska följa tills den svenskspråkiga lagtexten har korrigerats. Enligt grundlagen är de svenskspråkiga och de finskspråkiga lydelseerna av lag likvärdiga. Därför sådana här misstag bör rättas omedelbart.

Med tanke på den första skillnaden har man haft som syfte att skriva lydelsen på det sättet att det kommer fram att det alternativt är hälsa eller säkerhet som säkerställs. Ofta är det nog fråga om att båda dessa ärenden är hotade, men på lagens nivå är det meningen att skriva dem i form av alternativ.

Med tanke på den andra skillnaden har man haft som syfte att man minst varannan timme bedömer förutsättningarna på nytt. Detta betyder att man inte ska göra det varannan timme utan minst varannan timme. Det ska alltså göras så ofta som det behövs men minst varannan timme.

Vi beklagar dessa misstag och vidtar åtgärder för att rätta dem. Detta meddelande i varje fall som anvisning för att läsa lagens paragraf.

Med vänlig hälsning,

jurist

Kirsi-Maria Malmlund

01.04.2019

Lantråd Katrin Sjögren
Minister Wille Valve
Ålands landskapsregering
PB 1060
AX-22111 Mariehamn
Åland

Referens Era brev 15.11.2018 och 20.12.2018

ÖVERSÄTTNINGSFEL I LAGEN ANGÅENDE SPECIALOMSORGER OM UTVECKLINGSSTÖRDA OCH SOCIALVÅRDSLAGEN

Den 15 november 2018 uppmärksammades social- och hälsovårdsministeriet på att det i lagar som hör till ministeriets förvaltningsområde har hittats bestämmelser där den svenskspråkiga ordalydelsen avviker från den finskspråkiga.

I den sista meningen i 42 h § 2 mom., dvs. den paragraf som gäller kroppsvisitation, i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977, nedan specialomsorgslagen), har det sista ordet *tai* i misstag översatts till *och* på svenska. Dessutom är ordalydelsen i 42 l § 1 mom., som gäller användning av begränsande anordningar eller klädesplagg i allvarliga risk-situationer, olika i den finskspråkiga och den svenskspråkiga lagen. I den sista meningen i 42 l § 1 mom. i den finskspråkiga lagen ingår ordet *vähintään*, och något motsvarande ord finns inte i den svenskspråkiga bestämmelsen. Lagens 42 l § fogades till lagen under riksdags-behandlingen.

I den svenskspråkiga versionen av socialvårdslagens 28 § (Annan socialservice) föreskrivs följande: ”Referensgruppsverksamhet samt en stödperson eller stödfamilj kan ordnas för ett barn eller en ung person som behöver särskilt stöd eller för hans eller hennes familj för att trygga barnets eller den unga personens hälsa eller utveckling.” I den finskspråkiga versionen talas det i motsvarande mening inte om barn och unga personer, utan endast om barn.

Regeringens proposition med förslag till lag om stärkt självbestämmanderätt för socialvårdens klienter och för patienter (RP 108/2014 rd) överlämnades till riksdagen den 28 augusti 2014. Ett syfte med propositionen var bland annat att ändra lagstiftningen om självbestämmanderätt för patienter och socialvårdsklienter för att få den att överensstämma med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, så att konventionen därmed skulle ha kunnat ratificeras under regeringsperioden. Propositionen hann inte behandlas i riksdagen före valperiodens slut, och propositionen förföll.

När riksdagen den 3 mars 2015 godkände FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning förutsatte den i sitt uttalande om saken att det säkerställs att den nationella lagstiftningen uppfyller förutsättningarna för ratificering av artikel 14 i konventionen innan ratificeringen slutförs. Uttalandet av riksdagen innebar i praktiken att specialomsorgslagen måste ändras så att den inte står i strid med bestämmelserna i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. De ändringar i specialomsorgslagen som konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

förutsatte bereddes skyndsamt som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med justitieministeriet, utrikesministeriet och riksdagens justitieombudsmans kansli. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (RP 96/2015 rd) överlämnades till riksdagen den 22 oktober 2015, och lagändringen (381/2016) trädde i kraft den 10 juni 2016.

Det observerade översättningsfelet i socialvårdslagen har skett i samband med beredningen (RP 164/2014) av den gällande socialvårdslagen (1301/2014). Lagen trädde i kraft den 1 januari 2015.

Social- och hälsovårdsministeriets åtgärder

Social- och hälsovårdsministeriet har vid utredningen av ärendet diskuterat med utskottsrådet Eila Mäkipää vid riksdagens social- och hälsovårdsutskott, lagstiftningsrådet och direktören för justitieministeriets laggranskningsenhet Tiina Honkanen, plenarrådet Stefan Nordman vid riksdagens svenska byrå och chefredaktören för Officiella tidningen Jari Linhala. Vid diskussionerna har det bildats en gemensam syn utifrån vilken social- och hälsovårdsministeriet har bedömt åtgärderna för att korrigera felen.

Skillnaden mellan den finskspråkiga och svenskspråkiga bestämmelsen i 42 h § 2 mom. i specialomsorgslagen är till sin karaktär ett tekniskt fel, som kan korrigeras genom en rättelse i författningssamlingen så att ordet *och* ersätts med ordet *eller*. Social- och hälsovårdsministeriet sände den 18 februari 2019 en rättelseskrivelse om saken till chefredaktören för Officiella tidningen Jari Linhala. Rättelsen av 42 h § 2 mom. i specialomsorgslagen har publicerats i Finlex den 11 mars 2019.

I 42 l § 1 mom. i specialomsorgslagen går det däremot inte att göra ändringar på annat sätt än genom att ändra även den finskspråkiga texten. För att bestämmelsen alldeles exakt ska motsvara det som står i motiveringen till lagen bör det på finska stå ”viimeistään kahden tunnin kuluttua edellisestä arvioinnista” och likalydande på svenska ”senast två timmar efter den föregående bedömningen”. Eftersom felet alltså inte kan anses vara av teknisk karaktär, kan det korrigeras endast genom att det lämnas en regeringsproposition om ändring av lagen.

Inte heller felet i socialvårdslagen kan korrigeras genom en rättelse i författningssamlingen. Det är inte fråga om en teknisk ändring, utan en ändring i sak i lagtexten. När socialvårdslagen stiftades var tanken att säkerställa att barn som tidigare har varit klienter hos barnskyddet ska få motsvarande tjänster som de tidigare har fått via barnskyddslagen. Unga som omfattas av barnskyddets eftervård fick tidigare och får för närvarande tjänster med stöd av barnskyddslagen. Under beredningen av lagen diskuterades huruvida man i 28 § i socialvårdslagen utöver barn (under 18 år) bör nämna även unga. Slutligen beslutade man att nämna endast barn och barnfamiljer som målgrupp i paragrafen. Felet har uppstått genom att översättningen har gjorts utifrån ett utkast till finskspråkig version, där unga nämndes. När det senare gjordes ändringar i texten, har ändringarna i bestämmelsen i fråga av misstag inte gjorts i den svenskspråkiga texten.

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds en regeringsproposition för att korrigera felen. Avsikten är att propositionen ska överlämnas till riksdagen så snart som möjligt. Tidsplanen påverkas av att statsrådet för närvarande arbetar som en expeditonsminister.

Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att ordalydelserna i de finskspråkiga lagversionerna uttrycker vad som varit avsikten när lagarna stiftades, medan de svenskspråkiga

ordalydelserna å sin sida är följden av fel som har skett när de finskspråkiga bestämmelserna översattes till svenska. Samtidigt bör man komma ihåg att båda språkversionerna är antagna och stadfästa lagtexter som har likvärdig ställning. Myndigheterna kan i den oklara situation som nu uppstått vända sig till social- och hälsovårdsministeriet för att få anvisningar om tolkningen av lagstiftningen.

Kanslichef

Päivi Sillanaukee

Avdelningschef

Tuija Kumpulainen

FÖR KÄNNEDOM

Justitieministeriet
SHM:s registratorskontor
SHM/Avdelningen för välfärd och tjänster
SHM/Enheten för stöd för ledningen

